

ANKARA TİYATROLARINDAN...

Nevzat Gözaydın

DİVANE AĞAÇ (YUNUS EMRE)

Anadolu; bir yandan, doğu yönünden Moğol istilasının acılarıyla uğraşırken diğer yandan Batı'nın da ardı ardına gelen Haçlı Seferleri'nin tahribatını yaşıyordu. O acı veren yüzyıllarda halk, hem maddi hem manevi çöküntülerle iç içe yaşamak zorunda kalıyordu. Ayrıca geniş ve bereketli topraklarında kurulan beylikler, kendi aralarında da güç kavgası verirken hep zarara uğrayan yoksul halk oluyordu. Perişan olan binlerce insanda nerdeyse manevi değerler tükenecek, moral gücü de bitecekti ki sesini binlerce yurttaşına duyuran bir Yunus Emre çıktı ortaya... Sadece on üçüncü yüzyılın değil, bütün Türk edebiyatının en büyük bilge şairi; işte bu karanlık ve kargaşa ortamında, insanlara saf sevgiyi, Allah aşkını, doğanın bin bir güzelliği ile yaşama sevincini vurgulayan öğütlerini şiirler hâlinde sunuyordu. Her şeyi nerdeyse yitirmiş olan o halk için bir umut kıvılcımı büyüyor ve yıllarca sönmeyecek olan bir heyecan ateşi, sevgi volkanı oluyordu.

Bu bir perdelik oyunun yazarı Turgay Nar, Yunus Emre için oyun kitabına yazdığı şu ifadesinde çok haklıdır: “Yunus Emre gibi büyük düşünürler genellikle bu tür dönüşüm ve yangın çağlarında ortaya çıkarlar. Doğum kanıyla, ölüm kanının karıştığı, talanın, yalanın, ihanet ve yıkımın hüküm sürdüğü tüm zamanlarda halka umut olur, nefes verirler. Yunus Emre; diliyle, düşüncesiyle, temsil ettiği kültürle âdeta ölümsüzlük otunun çiçeğidir.”

Yazar bu sözlerinden sonra oyun hakkındaki görüşlerini açıklar. Eserinde, bizim “Geçiş Dönemleri” olarak adlan-

dırdığımız (Doğum-Evlenme-Ölüm) zamanlarına uygun düşen bir çerçeve içinde geçen olayları sahnede görüyoruz. Ancak yaşadığı yüzyıl kesin olarak bilinmeyen Mehmet Siyah Kalem'in tasvirlerini andıran figürler, Şaman anlatımlarındaki çizgiler ve semboller, çeşitli ışık oyunları ile çok sade bir dekor olarak hazırlanan çadır içinde ve dışında seyirciye aktarılmıştır. Şaman giysisinin bütün özellikleri, hatta kutsal davul derisindeki özel semboller sahnededir. Dekor sadeliğinin yanında, en az onun kadar çarpıcı ışığın etkisi büyük olmuştur.

Anadolu'da yüzlerce yıldan beri sürüp gelen inanışların, bunlara ait geleneksel uygulamaların seyirciye aktarılması başarıyla gerçekleştirilmiştir. Semboller arasında bulunan değirmen taşları zamanın dönüşümü içindeki gerçeğin varoluşu, hakikati temsil ederken artık köylerimizde bile kullanılmayan karasaban ise 'kadim zaman kültürü'nün ve bir üretim aracı olarak insanın yaratıcılığının özel bir kanıtıdır.

Bu oyun sahnelendiği Akün'de, ekim ayının son günlerinde büyük rağbet gördü. Sanırım önümüzdeki haftalarda programda yine yer alacaktır.

Oyunculara gelince Yunus Emre'nin anası Kün Ana rolünde Aysun Işimer, Hacı Bektaş-ı Velî'de Mehmet Gürkan, Albastı inancını sembolleştiren Albıs'ta Hızır Özkan Gültekin, Divâne Ağaç'ta Özden Gököz, Karasaban'da Yağmur Uzun Demirci ile Issızlığın Yılanı rolündeki Cengiz Uzun unutulmayacak başarılarıyla oyunda asıl söz sahipleridir. Ayrıca iki derviş, Sibel Günday ile Aykut Züngür; bu üst düzey oyunculara rahatlıkla ayak uydurmuşlar...

Oyunun yönetmeni Hüseyin Köroğlu. Dekorlar Ayhan Doğan'a, kostümler Funda Karasaç'a, ışık Zeynel Işık'a aittir.

Yaşanan dönemin mistik havasını yansıtan müziğin sahibi ise Nedim Yıldız'dır.

Ankara seyircilerine, -eğer gösteri günlerini kaçırmışlarsa- programı dikkatle takip etmelerini ve bu güzel eseri mutlaka görmelerini tavsiye ederim.

VATAN YAHUT NAMIK KEMAL

Tanzimat Dönemi'nin unutulmaz üçlüsü olan Şinasi, Ziya Paşa ve Namık Kemal ortaya koydukları eserlerle bugün bile hayırla anılmaktadır. Bunlardan Namık Kemal, yazdığı *Vatan yahut Silistre* adlı tiyatrosuyla sahnelendiği günlerde İstanbul halkının büyük bir heyecana ve coşkuya kapılmasına sağlamıştı. Seyircilerin bitmek bilmeyen gösterileri; vatan sevgisinin, hürriyet aşkının doruğa çıktığı anlardı. O; yazıları, şiirleri ve piyesleriyle vatan, millet, hürriyet kavramlarını ilk kez insanlarımızın kolayca anlayabileceği tarzda dile getirmişti. Onun düşünceleri, şiirleri aracılığıyla bir hayli etkili olmuş; hatta Atatürk bile onun ünlü beytine nazire de yazmıştır. Lise kitaplarında örnek metinler arasında aktarılan şiirleri ve onların yaptığı etki, son 20-25 yılda giderek nerdeyse unutturulmaya çalışılmıştır, ortadan silinmek istenmiştir. Ancak yazar Ergun Sav, bu piyesiyle onu yeniden canlandırmış ve çok etkili bir oyun yazmıştır.

Ankara'da Cermodern Sahnesi'nde kasım ayında gösterime giren oyun bir perdeliktir. Bu oyun 2019/2020 programında yer almış olup diğer haftalarda da sahnede kalacaktır. Oyunu yöneten Faruk Günöğür, aynı zamanda hem anlatıcıdır hem de Namık Kemal'dir. İslam Bey rolünde Haşan Çağrı İlikoğlu, Zekiye'de Eylül Çakıroğlu, Kafko'da İsmet Tamer oyunu gerçekleştirmişlerdir. Sade bir dekor ve kostüm tasarımı Fatma Sarıkurt'a aittir. Işığı yöneten ise Mahir Köksal'dır.

Yazar Ergun Sav, oyun kitapçığında şunları söylemekten de geri kalmamıştır: "Bu oyunun şimdilerde sahneye çıkarılmasına, başka bir yönden de kıvanç duyuyorum. Bana öyle geliyor ki Namık Kemal, son zamanlarda Türk fikir ve sanat dünyasında ihmal edilmişti. Hatta dışlanmıştı. 'Vatan-Millet' kavramlarını Türklerin bilinçlerine yerleştiren Namık Kemal; bilemediğim birtakım eller, anlayamadığım birtakım güçler tarafından sanki geri plana itiliyordu. Bizim gençliğimizde ona duyduğumuz sevgi ve coşku başka birtakım isimlere yönlendirilmişti. Oysa içinden geçtiğimiz devrede, ona ihtiyacımız azalmamıştı; onu okumalı, öğrenmeliydi gençlerimiz."

Yazarın bu beklentisini, kapalı gişe oynayan gösterimde karşılaştığım büyük çoğunluğu da 15-30 yaş arasındaki gençlerden oluşan seyirci topluluğu yerine getiriyor. Böylece yazarın isteği gerçekleşmiş oluyor. Oyunu, okuyucularımızın da öncelikle görmesini dilerim.

KAPAN

İnsanlar arasındaki psikolojik gerilimleri, çatışmaları ve oyunları ağırlıklı konu olarak ele alan İngiliz yazar Anthony Shaffer'in *Kapan* adlı piyesi, bu kıs döneminin ilk oyunlarından biriydi ve Ankara'daki Akün Sahnesi'nde sergilen-di. Eseri, Türkçeye çeviren Göksel Kortay'dır. İki perdelik oyunun başından sonuna kadar çok çarpıcı bir örgü içinde olduğunu görüyoruz. İki erkeğin bir kadını kendisine bağlaması yolundaki çabaları, paylaşmaya rıza göstermeyen çatışmaları, yer yer ortaya çıkan sürprizler insanı gülücüklere boğan muziplikler... Arada bir heyecan yaratan sahneler, hatta komiklikler seyirciyi alıp götürüyor... Biraz gerçeklik, biraz da kurgulanmış dakikalar içinde piyesi başarıya

kavuşturanlar ise bütün yeteneklerini hiç çekinmeden gösteren iki muhteşem oyuncu Nusret Şenay ile Cüneyt Mete. Biri seçkin kişilere göre polisiye romanlar yazan İngiliz, diğeri turizm işleriyle uğraşan ikinci kuşaktan bir İtalyan göçmen. Her ikisini bir araya getiren ise bir kadın ama o kadın; bir yandan İngiliz'in karısı, diğeri yandan İtalyan'ın sevgilisi olup sahnede görülmez, sadece kendisinden söz edilir. İki erkek arasında oluşan "daha güçlü olma" duygusunun heyecan ve komedi unsuru içeren ve düzmece bir oyun eksenini etrafında dönen diyalogları, seyircinin olumlu intibaları tiyatrodan ayrılmasını sağlıyor.

Oyunda ayrıca Nilsu Akman, Berrak Atlı, Volkan Özman, Mustafa Gökhan Yüksel, Egemen Büyüktanır ile Engin Baysal rol alıyorlar.

Oyunun yönetmeni Gökhan Kocaoğlu. Dekor tasarımı Selim Cinisli'ye, kostüm tasarımı H. Yavuz Almaç'a, ışık tasarımı Yüksel Aymaz'a ait... Müziğini Selçuk Yılmaz'ın yaptığı bu *Kapan* piyesi, daha önceki yıllarda İstanbul sahnelerinde gördüğü rağbeti Ankara'da da kapalı gişe olarak gerçekleştiriyor.

PROFESYONEL

Her yıl olduğu gibi, bu yıl da Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü yerli yazarlarımızın eserlerine yer veriyor. Ancak yabancı yazarların oyunlarına da sahnelerimizi açmış bulunuyor. Bunlar arasında Sırbistan doğumlu Duşan Kovaçević'in *Profesyonel* adlı oyunu, geçen 2018/2019 döneminden beri Ankara sahnelerinde sergileniyor. Ayrıca Reginald Rose'un *12 Öfkeli* başlığını taşıyan oyunu, geçen yılda olduğu gibi bu yıl da İrfan Şahinbaş Atölye Sahnesi'nde, Patrick Süskind'in *Kontrabas*'ı Oda Tiyatrosu'nda, F. M. Dostoyevski'nin *Suç ve Ceza*'sı yine geçen yılki yerinde Çayyolu

Cüneyt Gökçer Sahnesi'nde sergilenmeye devam ediyor.

Profesyonel bir perdelik kısa bir oyun... Ancak dört kişilik oyuncu kadrosu öylesine etkili ki zamanın nasıl geçtiği hiç anlaşılamıyor. Yazar Teodor Y. Kray rolündeki Yetkin Dikinciler, Emekli Polis Luka Laban'daki Bülent Emin Yarar'ın yanındaki sekreteri Marta rolünde Gülen Çehrel ve Kaçık'ta Cenap Oğuz, yılların birikimlerini üstün oyun güçleriyle sahnede seyircilere sunuyorlar... Daha ilk sahnede daktilo yazan yazarın görünmesiyle piyes seyircilerde çok olumlu izlenimler bırakıyor.

Oyunu Türkçeye kazandıranlar, Başar Sabuncu ve Bilge Emin. Rejisörlüğü ise Işıl Kasapoğlu üstlenmiş. Dekor tasarımı sade bir büro görüntüsünde ve Nurettin Özkönü'ye ait... Kostümleri Gülümser Eriğür tasarlamış. İşktan sorumlu olan İ. Önder Arık. Geçen yıl olduğu gibi bu sezonda da İstanbul Devlet Tiyatrosunun misafir oyun olarak sergilediği bu oyunu Ankaralı tiyatroseverlere özellikle salık vermek isterim.

LEYLÂ İLE MECNUN

Klasik Türk Edebiyatının 16. yüzyıldaki en önemli şairlerinden biri olan Fuzûlî'nin ünlü eseri *Leylâ ile Mecnun*, bu kez İskender Pala'nın kalemıyla bir tiyatro oyunu olarak Ankara Devlet Tiyatroları sahnelerinde... Sezonun başladığı ekim ayında, kasım ayının ilk ve son haftasında Küçük Tiyatro'da sahneye konan oyun, seyirciler tarafından büyük rağbet gördü.

Oğuzların Bayat boyundan olan Fuzûlî, ömrünün tamamını bugünkü Irak topraklarında (Kerkük-Bağdat) geçirdi. Arapça ve Farsçayı çok iyi bilen şair, Azeri Türkçesiyle yazdığı eserlerinin yanı sıra bu iki dille de eserler vermiştir.

Türkçe eserleri arasında en ünlü olanları *Leylâ ile Mecnun* (1535) ve *Beng ü Bâde*'dir (1508). Ayrıca Türkçe bir divan da tertip etmiştir. Arapça ve Farsça divanlarının yanında önemli eserleri vardır.

Sahnedede sergilenen *Leylâ ile Mecnun*, o dönemin bütün özelliklerini ortaya koyan dekor ve kostümleriyle bir hayli etkili... Ünlü sanatçı Mustafa Kurt'un yönetmenliğini yaptığı oyunun kadrosunun kalabalık oluşu da bu etkiyi artırıyor. Türk folklorunun ve halk tiyatrosunun artık unutulmaya yüz tutan bir dalı olan meddah figürünün, piyeste yer almasını yazarın başarısı olarak değerlendirmek mümkündür. Bu rolü üstlenen Tunç Yıldırım'ı, katkısından dolayı kutluyorum. Onun karşısındaki geleneksel rolüyle Pişekâr'da Kadri Özcan çok başarılıdır. Leylâ ile Mecnun arasındaki aşkın farklı dönemlerinde karşılaştığımız aile bireyleri arasında Mecnun'un anne-babası rollerinde Müge Sefercioğlu ile Cevat Duman, Leylâ'nın annesinde Pervin Balcı oyunu başarıya götüren

isimlerden... Leylâ rolünde Damla Ece Hacet, Mecnun'da ise Muzaffer Saygı; bu eserin yüzyıllardır niçin unutulmaz olduğunu vurgulayan performanslarıyla seyirciyi etkilemekten geri kalmıyorlar.

Bu güzel eserin bir başka vurucu hatta seyirciyi sarsan yanı, Devlet Opera ve Balesinin ünlü tenoru Murat Karahan'ın "Leylâ Şarkısı" ile Zeynep Halvaşı'nın "Leylâ Ağıtı" karşısında etkilenmemek mümkün değil.

Sahnedeki eserin dekor tasarımını Özlem Karabay, kostüm tasarımını Funda Karasaç yapmış; ellerine sağlık... Işık ise Yakup Çartık'a ait. Kadrodaki diğer oyuncular ve oyuna emeği geçenleri ayrı ayrı kutlamak isterim.

Eseri; özellikle dünyanın maddi nimetlerinden azami derecede hatta her yerde ve zamanda istismar edecek şekilde planlayıp uygulamak isteyen genç kuşakların seyretmelerinin, onların düşüncelerinde de bazı olumlu değişikliklere yol açacağı inancındayım.